

KOKYBIŠKAS NUOTOLINIŲ STUDIJŲ VYKDYMAS

KONFERENCIJOS APIBENDRINIMAS

Apžvelgiant praėjusios 2020-uosius metus, norėtume prisiminti tarptautinę konferenciją tema Kokybiškas nuotolinių studijų vykdymas, kurią Studijų kokybės vertinimo centras organizavo gruodžio 15 d.

Ši konferencija – viena iš kasmet SKVC organizuojamų tarptautinių konferencijų, skirtų šalies akademinei bendruomenei. Pandeminė situacija, sukelta Covid-19, privertė aukštąsias mokyklas teikti studijas išimtinai nuotoliniu būdu, studijas, kurios buvo parengtos dėstyti fiziniame erdvėje arba tik iš dalies panaudojant nuotolinio mokymosi elementus. Centro kvietimu gerbiami ir plačiai savo srityje žinomi kalbėtojai kartu su konferencijos dalyviais buvo pakviesti apmąstyti esamą situaciją, jos padiktuotus iššūkius ir atsirandančias galimybes. Renginio metu vyko diskusija aktualiais klausimais ir buvo dalinamasi praktiniais sprendimais drauge su dėstytojais, studentais, aukštųjų mokyklų administracijos darbuotojais ir vadovais.

Konferenciją sveikinimo žodžiu pradėjo Studijų kokybės vertinimo centro (Centras, SKVC) direktorius Almantas Šerpatauskas, vėliau pirmojoje konferencijos dalyje pranešimus anglų kalba skaitė užsienio svečiai – Dr. Chris Brink, profesorius emeritas, buvęs Niukaslio universiteto rektorius (Jungtinė Karalystė), Dr. Tony Bates, „Tony Bates Associates Ltd“ prezidentas ir vykdytysis direktorius (Kanada), Dr. Piet Van Hove, Antverpeno universiteto Tarptautinių ryšių skyriaus direktorius (Belgija) ir Ben Walker, Mančesterio metropoliteno universiteto dėstyto akademijos vyr. dėstytojas (Jungtinė Karalystė).

Pirmasis pranešėjas kalbėjo apie tai, kaip keičiasi aukštojo mokslo misija. „Anksčiau klausdavome, kuo esame stiprūs. Dabar gi – kuo savo stiprybėmis galime pasitarnauti?“ – teigė Dr. Chris Brink kalbėdamas apie mokslinės veiklos akademinę atsakomybę, akcentą į visuomenės poreikius ir atsitraukimą nuo akademinės laisvės principo.

„Pasiūla juda į poreikį. Keliami klausimai – be to, kokie mokslo rezultatai – koks jų poveikis visuomenei, ką tai keičia visuomenės gyvenime? Kuo tai keičia visuomenę į gera? Kaip tai į gera keičia žmonių gyvenimą? Ir kokius to įrodymus galime pateikti?“.

Kalbėdamas apie nuotolinį mokymąsi, lektorius akcentavo lankstumą, nes studentai yra skirtingi. Vieniems studijose reikia įvairiapusės patirties, kitiems gi – tik žinių. Besitaikydamos prie pandeminės situacijos, aukštosios mokyklos pirmiausia turi pripažinti, kad tokia yra realybė.

„Nesipriešinkime pokyčiams, o ieškokime būdų pasinaudoti jais“ – pranešėjui antrino SKVC direktoriaus pavaduotoja Aurelija Valeikienė.

Dr. Tony Bates, „Tony Bates Associates Ltd“ prezidentas ir vykdytysis direktorius iš Kanados, savo prezentacijoje kalbėjo apie nuotolinių studijų įgyvendinimą: efektyvų dėstymą ir studijų kokybės užtikrinimą. Jo teigimu, kokybės standartai turėtų būti tokie patys kaip ir nenuotoliniu būdu teikiamo mokymo – tiek programos sandarai, mokymui, studento studijų eigai, tiek ir paramai jiems. Vis dėlto reikia nepamiršti, jog mokymosi aplinka skiriasi ir studentams reikia naujų įgūdžių. Pranešėjas analizavo, kokie tie įgūdžiai turėtų ir galėtų būti, nagrinėjo galimus naujus dėstymo ir studentų vertinimo metodus. Svarbiais elementais įvardino nuoseklumą ir aiškią bei kasdienę komunikaciją. Atsakydamas į klausimą, kas turėtų prisiimti pagrindinę rolę kokybės užtikrinime, Tony Bates nurodė į aukštąją mokyklą kaip visišką proceso šeimininkę. Pranešėjas įvardijo keletą įrankių, kuriais būtų galima pasinaudoti nuotolinių studijų kokybei užtikrinti: <https://opentextbc.ca/teachinginadigitalage/> <http://www.tonybates.ca>

Dalyviai buvo kviečiami pasinaudoti ir šia papildoma informacija: Virtualiam bendradarbiavimui tarp aukštųjų mokyklų (Collaborative Online Learning [COIL] or Virtual Exchange: <http://coil.suny.edu/> Nuotolinių studijų kokybei užtikrinti: <https://www.webarchive.org.uk/wayback/archive/20140613220103/http://www.jisc.ac.uk/media/documents/publications/effectivepracticedigitalage.pdf>

Konferencijoje taip pat kalbėjo pranešėjai iš Lietuvos – Dr. Airina Volungevičienė, Vytauto Didžiojo universiteto Inovatyvių studijų instituto direktorė, Dr. Loreta Tauginienė, Lietuvos Respublikos Akademinės etikos ir procedūrų kontrolierė bei Eigirdas Sarkanai, Lietuvos studentų sąjungos prezidentas.

Prof. Airina Volungevičienė kalbėjo apie studentų įsitraukimą į studijas ir jo didinimą. Vienas iš nuotolinių studijų minusų yra tai, jog nėra pastovaus ryšio ir akivaizdaus su studentu, nėra žinoma ką iš tiesų studentas veikia ir kaip vyksta jo identifikavimasis su studijomis ar aukštąja mokykla. Nagrinėdama ko reikia pilnai įtraukčiai, be to, kad pagrindiniai studentų įsitraukimo sėkmės veiksniai yra socialinė integracija – dalyvavimas; kognityvinis pažinimas, dėstytojo sąveika, dalyvavimas ir buvimas; emocinis dalyvavimas, emocinė sąveika, pranešėja nurodė, kad svarbu ir dėstytojo parama. Kitos veiksnių grupės – studento suvokimas apie paskaitų kokybę, studento nuomonė apie patį dėstymo turinį, komfortabilios aplinkos studentams sukūrimas. Ir, žinoma, studentų tarpusavio sąveika. Pranešėja taip pat nagrinėjo dėstytojo vaidmenį skatinant visokeriopą studentų įsitraukimą į studijas.

Dr. Loreta Tauginienė, kalbėdama apie nuotolinį mokymą, pristatė tyrimą, su kokiais akademinio sąžiningumo iššūkiais susiduriama ir siūlomas gaires, kad būtų mažiau akademinio nesąžiningumo.

Lektorė savo pranešime apžvelgė aukštųjų mokyklų taikomas priemones akademiniam sąžiningumui užtikrinti. Kalbėjo apie naudojamą įvairias programas, sąžiningumo deklaracijas, papildomas kontrolės priemones,

„Kuo toliau studentas, tuo akivaizdesnės tampa akademinio nesąžiningumo apraiškos“.

mechanizmus ir jų veiksmingumą. Kaip pagalbos priemonė aukštosioms mokykloms buvo nurodytos Akademinės etikos užtikrinimo gairės organizuojant studijas nuotoliniu būdu: <https://etikostarnyba.lt/rekomendacijos/>

Studentų atstovas Eigirdas Sarkanais konferencijos metu pristatė studentų atliktą tyrimą apie studijas karantino metu. Kelti klausimai, ar pakankamas galimybes studentai šiuo metu turi tobulinti savivaldaus mokymosi (angl. *students as self-regulated learners*) įgūdžius. Konstatuota, kad technologinių kompetencijų trūksta ir sunkumai yra akivaizdūs.

Toliau sekė dr. Piet Van Hove pranešimas „Mokymosi ir tarptautinio bendradarbiavimo virtualioje aplinkoje metodas ar virtualus judumas“, kurio metu nagrinėjo studijų tarptautiškumo aspektus, tarptautinio mobilumo įgyvendinimą nuotolinėse studijose. Pranešėjas nagrinėjo ir klausimą – kaip integruoti fizinį ir virtualų mobilumą, kadangi tokiu būdu priklauso ateitis.

Ben Walker kalbėjo apie akademinę paramą studentams šiuo Covid-19 sukeltos pandemijos laikotarpiu. Pranešėjas palietė ne tik informaciją, jos įvairius šaltinius bei priemones informacijai teikti, bet ir būtinas dėstytojų kompetencijas, būtiną lankstumą, dėmesį kiekvienam studentui, jų lūkesčius. Kaip svarbų elementą jis įvardino ir dėstytojų komunikaciją vienas su kitu. Pažymėta, kad Jungtinėje Karalystėje yra vystomos specialios dėstytojų ir administracijos darbuotojų kvalifikacijos, tuo klausimu dirba asociacija UKAT, kuri teikia prieigą prie nemokamų išteklių tiek studentams, tiek dėstytojams.

Antroje dalyje vyko apvalaus stalo diskusija lietuvių kalba, kurioje pasisakė aukštųjų mokyklų ir studentų organizacijų atstovai. Diskusijos metu aptarta, kaip aukštosioms mokykloms pavyko prisitaikyti prie pasikeitusios situacijos ir pereiti prie nuotolinių studijų vykdymo. Dr. Olga Štangė iš ISM vadybos ir ekonomikos universiteto akcentavo, kad pereinant prie nuotolinių studijų svarbu orientuotis į galimybes, pakeisti mąstymą ir suprasti, jog tai naujoji realybė, suprasti, kad studentams būtinas ypatingas ir padidintas dėmesys.

Eglė Morkūnienė iš Kauno miškų ir kolegijos, pritardama kolegei, akcentavo ryšio kūrimą tarp dėstytojų ir studentų, vidinės motyvacijos svarbą.

Lietuvos aukštosios jūreivystės mokyklos atstovė Rima Mickienė skatino galvoti apie kuo įvairesnius įrankius bei drąsiai kiekvieną išbandyti, kol bus atrastas tinkamiausias. Ji džiaugėsi Lietuvos aukštosios jūreivystės mokyklos dėstytojais, kurie sėkmingai priėmė technologinius iššūkius.

„Nuotolinis mokymas išplėtė mūsų visų galimybes“.

Dr. Indrė Čeponienė iš Lietuvos sveikatos mokslų universiteto dalijosi, kaip su laiku universitetas atliepė studentų poreikius, tačiau minėjo, kad didžiausią iššūkį kėlė praktinių užsiėmimų organizavimas. Priminta tokia paprasta priemonė kaip įjungta kompiuterio kamera ir neformalus trumpas pokalbis kaip priemonės mažinti įtampą dėl darbo per nuotolį. Pažymėta, kad identifikuotas didelis emocijų ir krizių valdytojų kursų poreikis dėstytojams.

Dr. Inga Daukšienė iš Mykolo Romerio universiteto įvardijo didelį poreikį tobulinti dėstytojų edukacines kompetencijas ir naują iššūkį organizuoti mišrius seminarus ir kitus užsiėmimus, ypač dalyvaujant užsieniečiams studentams.

Justas Kvedaravičius iš Vilniaus universiteto studentų atstovybės antrino apie dėstytojų edukacinių ir technologinių kompetencijų svarbą bei minėjo studentų įtraukimo poreikius. Pažymėta, kad dirbant per nuotolį paaštrėjo akademinės etikos klausimai, taip pat studentų motyvacija, kurią smukdo arba kelia atitinkamų mokymo(si) metodų parinkimas. Pabrėžė, kad būtini susitarimai dėl kokybės standartų tarp dėstytojų ir studentų, kokios kokybės norima nuotoliniame mokyme.

Dalindamiesi patirtimi, diskusijos dalyviai išvardino svarbiausius sėkmingo perėjimo prie nuotolinių studijų elementus: dėmesį ir paramą tiek studentams, tiek ir dėstytojams, kuo įvairesnius naudojamos įrankius, metodinės medžiagos įvairovę. Akcentuota, jog labai svarbu nuolat rinkti grįžtamąjį ryšį iš proceso dalyvių ir vertinti kintančią situaciją. Pažymėta, kad visoms aukštosioms mokykloms prireikė papildomų investicijų į įrangą, taip pat priemonių palaikyti studentų ir personalo emocinę sveikatą. Taip pat akcentuota bendradarbiavimo ir patirties mainų svarba bei bendras sutarimas dėl nuotolinių studijų kokybės parametrų.